

ELEMENTI I KRITERIJI OCJENJIVANJA U NASTAVI FILOZOFIJE

GIMNAZIJA VELIKA GORICA, VELIKA GORICA

ŠKOLSKA GODINA 2017./2018.

Stručni aktiv profesora društveno-humanističkih predmeta Gimnazije Velika Gorica u Velikoj Gorici, utvrdio je jedinstvene elemente i kriterije ocjenjivanja u nastavi filozofije u skladu s temeljnim ciljevima, zadacima i ishodima nastave filozofije u srednjim školama.

1. CILJ NASTAVE FILOZOFIJE

Cilj je nastave filozofije da učenike uvede u filozofski čin mišljenja i razvije njihovu sposobnost kritičkog pristupa svijetu.

Uvod u filozofiju treba učenike na temelju njihova životnog iskustva i osjećanja problema ne samo uputiti u filozofski rječnik (učenici trebaju svladati osnovnu filozofsku terminologiju), nego ih uvoditi u filozofski način mišljenja. Određenja filozofskih disciplina, osnovnih pravaca, pojmova i problema trebaju biti potkrijepljena određenim povijesnim određenjima i rješenjima tako da uvod bude problemski povezan s povijesnošću filozofije. Nastavu treba u uvodu temeljiti na analizi izvornih filozofskih tekstova.

Glavni ciljevi učenja predmeta filozofija:

- Poticanje i razvijanje sposobnosti kritičkog mišljenja i refleksivne prakse
- Razvijanje sposobnosti snalaženja među različitim filozofskim pojmovima, stavovima, teorijama i autorima uključujući i sposobnost njihova uspoređivanja
- Razvijanje argumentacijskih vještina te dijaloških sposobnosti
- Razvijanje sposobnosti orijentacije u vlastitim, zajedničkim i globalnim problemima uz pomoć filozofije i oblikovanja vlastite pozicije kao filozofske pozicije
- Poticanje sposobnosti povezivanja filozofskih sadržaja i metoda sa sadržajima i metodama drugih znanosti (interdisciplinarnost)
- Razvijanje sposobnosti povezivanja osobnih iskustava i neznanstvenih doprinosa razumijevanju čovjeka i svijeta s filozofskim pristupom (pluriperspektivnost)
- Jačanje tolerancije spram različitih svjetonazora i gledišta

2. ZADACI NASTAVE FILOZOFIJE

ZADACI ZA UČENIKE (OBRAZOVNI ISHODI) – odnosno konkretni opisi onoga što učenik mora znati, razumjeti i moći učiniti.

a) **Obrazovni:**

- steći znanje o osnovnim filozofskim pojmovima, problemima i filozofskim sustavima kroz povijest.
- spoznati što je filozofija: znanje, objašnjenje svijeta ili pouka o djelatnosti, kritika i prosudba s moralnom odgovornošću.
- spoznati u čemu je smisao čovjekova djelovanja i nastojanja; u čemu je sreća.
- spoznati postoji li opća, univerzalna zakonitost svega u svijetu; po čemu jest sve što jest.

b) **Odgojni:**

- razvijati aktivnost i samostalnost učenika.
- razvijati radne sposobnosti i navike.
- razvijati kritički pristup pojedinom filozofskom učenju.
- razvijati pretpostavke za oblikovanje kritičkog pristupa svijetu i kritičkog nazora na svijet.

c) **Funkcionalni:**

- razvijati sposobnost misaonog pristupa tekstu, sposobnost uočavanja problema, dohvaćanja onog bitnog što tekst sadrži.
- razvijati kritičku refleksiju (posebno u pokušajima samostalnog traženja i domišljanja odgovora i izvođenja zaključaka).
- njegovati i razvijati usmeni i pisani izraz: jasan, utemeljen – obrazložen, domišljen, dorečen, sažet i ujedno raščlanjen te jezično ispravan (izgovorno, gramatički i stilistički).

3. VREDNOVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Svrha je vrednovanja, u prvom redu unapređivanje učenja i napredovanja učenika koji je aktivan sudionik nastavnog procesa. Pri vrednovanju osobita se pozornost usmjerava ka cjelovitom razvoju i pozitivnoj motivaciji učenika. Naglasak je na aktivnom sudjelovanju učenika koji putem dijaloga daju povratnu informaciju nastavniku i/ili izmjenjuju informacije s ostalim učenicima. Vrednovanje naučenog rezultira ocjenom i provodi se periodično, a putem različitih oblika vrednovanja može se provoditi na svakom satu.

Esejska i usmena provjera su obavezne. Usmena provjera provodi se putem razgovora. Iz provjere (usmene, pismene ili esejske) učenik može dobiti i dvije ocjene jer su elementi ocjenjivanja nerazdvojivi i mogu oba proizaći iz ovih oblika vrednovanja. Drugi oblici provjere znanja nisu obavezni, ali ih nastavnik može provesti. Vrednovati se mogu i pismene provjere znanja, izrada plakata, referata, prezentacije, izvještaji o filozofskoj lektiri i slično.

Zaključna ocjena temelji se na ocjenama dobivenim iz većeg broja raznovrsnih provjera i metoda vrednovanja koje se provodi kontinuirano tijekom cijele godine. Broj ocjena po elementima nije unaprijed zadan.

4. PODRUČJA ISPITIVANJA

Od učenika se očekuje da zna, odnosno može:

- strukturirati svoja znanja iz filozofije kroz poznavanje, određivanje, razlikovanje, povezivanje, razumijevanje i pojašnjavanje filozofijske terminologije, filozofskih disciplina te metoda, teorija, učenja i načela kroz povijest filozofije.
- na zadanom tekstu primijeniti svoja teoretska znanja na konkretne probleme iz povijesti filozofije i filozofskih disciplina, razumjeti pretpostavke različitih filozofskih učenja i disciplina, izvoditi njihovu sustavnu analizu te na temelju toga izložiti različite filozofske pozicije, usporediti ih, kritički prosuditi i vrednovati, konfrontirati se s određenim problemima filozofije, raspraviti ih, razviti vlastito stajalište i obraniti ga te time pokazati kako je ovladao osnovnim elementima filozofske refleksije kao i sposobnošću dosljedne argumentacije.

4. ELEMENTI OCJENJIVANJA

Stručni aktiv Gimnazije Velika Gorica utvrdio je jedinstvene elemente ocjenjivanja kojima se ocjenjuje:

POZNAVANJE FILOZOFSKIH POJMOVA I SUSTAVA

Ovaj element obuhvaća različite razine poznavanja filozofskih pojmova, koncepcija, teorija, sustava.

Odgojno-obrazovni ishodi:

1. Učenik se koristi relevantnim filozofskim pojmovima.
2. Učenik opisuje i objašnjava pojedine filozofske misaone sustave.

Ovaj se element vrednuje kroz razgovor, raspravu i analizu tekstova u pisanom i usmenom obliku.

FILOZOFSKA ANALIZA I ARGUMENTACIJA

Ovim se elementom vrednuje:

- istraživanje, opisivanje i analiza problema
- navođenje, uspoređivanje, analiza i vrednovanje mogućeg rješenja iz očista različitih teorija i pristupa
- argumentirano zagovaranje rješenja koje smatra najboljim
- aktivnost i samostalnost učenika.

Odgojno-obrazovni ishodi:

1. Učenik analizira probleme u svijetu povezane s odgovarajućim filozofskim problemima i/ili stajalištima i sagledava mogućnost njihova rješavanja koristeći se filozofskom analizom i argumentacijom.

Ovaj se element vrednuje kroz razgovor, raspravu i analizu tekstova u pisanom i usmenom obliku.

KRITERIJI OCJENJIVANJA PO ELEMENTIMA

ELEMENTI I KRITERIJI OCJENJIVANJA U NASTAVI FILOZOFIJE

POZNAVANJE FILOZOFSKIH POJMOVA I SUSTAVA

ODLIČAN: - nije potrebna pomoć nastavnika

1. Učenik vlastitim riječima objašnjava različitost značenja istih termina s obzirom na sustave o kojima se radi te navodi i objašnjava razloge tih razlika u značenjima.
2. Učenik navodi neizrečene pretpostavke u tekstu ili izloženom filozofskom sustavu i argumentirano vrednuje tekst ili sustav. Učenik povezuje elemente nekog filozofskog sustava s aktualnim problemima u njegovoj okolini.

VRLO DOBAR: - potrebna je mala pomoć nastavnika

1. Učenik u izlaganju upotrebljava filozofske pojmove u njihovom točnom značenju s obzirom na kontekst.
2. Učenik uspoređuje sustave koje istražuje i obrazlaže razlike, vrednuje konzistentnost teksta ili sustava i navodi uočljive implikacije nekoga filozofskog sustava.

DOBAR: - uz nešto veću pomoć nastavnika

1. Učenik vlastitim riječima navodi razlike između relevantnih pojmova i objašnjava odnose u koje ulaze.
2. Učenik izdvaja argumentacijsku strukturu filozofskog teksta ili izlaže neke osnovne elemente nekih filozofskih sustava i opisuje njihove odnose.

DOVOLJAN: - potreban je veći poticaj i pomoć nastavnika

1. Učenik vlastitim riječima iskazuje značenje i važnost relevantnih pojmova.
2. Učenik u tekstu i razgovoru prepoznaje filozofske probleme ili izlaže neke osnovne elemente nekih filozofskih sustava i opisuje njihove odnose.

NEDOVOLJAN: - niti uz pomoć nastavnika

1. Učenik ne poznaje relevantne filozofske pojmove, razina usvojenosti je na razini prepoznavanja.
2. Učenik ne prepoznaje filozofske probleme, analiza teksta je površna, ne može izložiti osnovne elemente filozofskih sustava

FILOZOFSKA ANALIZA I ARGUMENTACIJA

ODLIČAN: - nije potrebna pomoć nastavnika

Učenik raspravlja o problemu, analizira i vrednuje moguća rješenja problema i zagovara određeno rješenje nekog problema argumentirajući rješenje koje zagovara. Učenik je izrazito aktivan, aktivno sudjeluje u svim oblicima rada, izvršava sve zadaće.

ELEMENTI I KRITERIJI OCJENJIVANJA U NASTAVI FILOZOFIJE

VRLO DOBAR: - potrebna je mala pomoć nastavnika

Učenik raspravlja o problemu te navodi i uspoređuje moguća rješenja samostalno i/ili iz očista različitih filozofskih teorija/pozicija. Učenik je vrlo aktivan, sudjeluje u svim oblicima rada, izvršava sve zadaće.

DOBAR: - uz nešto veću pomoć nastavnika

Učenik analizira problem služeći se relevantnim filozofskim pitanjima i konceptima. Učenik je u pravilu aktivan i uglavnom sudjeluje u svim oblicima rada, u pravilu izvršava zadaće.

DOVOLJAN: - potreban je veći poticaj i pomoć nastavnika

Učenik prepoznaje problem i opisuje njegove osnovne aspekte. Učenik je rijetko aktivan, rijetko sudjeluje u oblicima rada, rijetko izvršava zadaće.

NEDOVOLJAN: - niti uz pomoć nastavnika

Učenik ne prepoznaje problem, u stanju je dati površne i nerelevantne argumente. Nije u stanju opisati osnovne aspekte danog problema. Učenik nije aktivan, ne sudjeluje, ne izvršava zadaće.

Bodovanje eseja provodi se prema sljedećim kriterijima:

	A)	B)	C)	D)	E)
Bodovi	Argumentacija	Kritičnost ili protuargumentacija	Kompozicija	Adekvatnost navoda	Adekvatnost primjera
1	izostanak objašnjenja zadanih problema	nedostatak kritičkog objašnjenja ili protuargumenata	nedostatak osnovnog stava ili teze eseja	navodi ne postoje	potpuni nedostatak primjera
2	problemi su objašnjeni, ali je objašnjenje pojednostavljeno	problemi su objašnjeni protuargumentima, ali djelomice	naveden je temeljni stav ili teza eseja, ali je njegova formulacija pojednostavnjena	nepotpuni navodi	primjeri koji nisu relevantni za zadanu temu
3	ponuđeno je objašnjenje problema,	ponuđeno je osnovno objašnjenje problema protuargumentacijom bez pogreške	razrada slijedi iz temeljnog stava ili teze eseja, ali je pojednostavnjena	navodi koji ne odgovaraju izvedenim tezama ili temi eseja	oskudni, ali relevantni i adekvatni primjeri
4	pojašnjeni su problemi na način da se u njihovu objašnjenju ne može pronaći ništa što bi upućivalo na pogrešno razumijevanje problema, no objašnjenje ostaje na razini zadanih tekstova djelomičnim ponavljanjem pojedinih navoda	pojašnjeni su problemi na način da se u njihovu objašnjenju ne može pronaći ništa što bi upućivalo na pogrešno razumijevanje problema, no protuargumentacija ostaje na razini zadanih tekstova	razrada slijedi iz temeljnog stava ili teze eseja, ne obuhvaća sve bitne implikacije koje slijede na osnovi teme eseja	točni navodi koji odgovaraju izvedenim tezama, ali su djelomični	relevantni i adekvatni primjeri

ELEMENTI I KRITERIJI OCJENJIVANJA U NASTAVI FILOZOFIJE

5	sustavno su razrađeni problemi argumentima koji prelaze okvire samih tekstova	sustavno su razrađeni problemi protuargumentima koji prelaze okvire samih tekstova	razrada slijedi iz temeljnog stava ili teze eseja, obuhvaća sve bitne implikacije koje slijede na osnovi teme eseja	točni navodi koji odgovaraju izvedenim tezama i odgovaraju temi eseja	adekvatni primjeri koji upućuju na raznoliku primjenu filozofskih problema i rješenja
Zbroj					

Ocjena iz eseja je zbroj ocjena iz ovih elemenata podjeljen sa brojem elemenata koji se ocjenjuju.

Prag prolaznosti pisanih provjera u načelu je:

41% - 55% za ocjenu dovoljan (2)

56% - 70% za ocjenu dobar (3)

71% - 85% za ocjenu vrlo dobar (4)

86% - 100% za ocjenu odličan (5)

- ukoliko predmetni nastavnik ne procjeni da težina pisane provjere ili riješenost iste ne zahtijevaju drugačiji prag.